

Tjänsteställe, handläggare
FoU, Mats G Karlsson

Datum
2019-06-11

Beteckning
19RS2110

Utbildningsdepartementet

Remissvar En långsiktig och samordnad dialogbaserad styrning av högskolan SOU 2019:6

Region Örebro län har givits tillfälle att avge remissyttrande avseende SOU 2019:6 ”En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan”, slutbetänkande från Styr- och resursutredningen (STRUT).

Region Örebro län vill med detta remissvar avge synpunkter på utredningen utifrån flera perspektiv. Region Örebro län ser samverkan med högskoleväsendet som essentiellt dels utifrån rollen som regionalt utvecklingsansvarig myndighet och dels som hälso- och sjukvårdshuvudman med särskilt ansvar för utvecklingen av universitetssjukvården i alla dess perspektiv såsom högkvalitativ vård, forskning av nationell och internationell hög kvalitet och samverkan avseende lärosätenas utbildningsuppdrag och Region Örebro läns framtida kompetensförsörjning. Region Örebro län är också som organisation en stor arbetsgivare där kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna och behovet av utbildad personal är stort inte enbart inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Synpunkter och kommentarer

Principer för styrning

Utredningen redovisar tre grundläggande ändamål för högskoleväsendets verksamhet utifrån principerna för styrningen bör utgå

- Främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande
- Främja ett rollsäkert samhällsansvar
- Främja strategisk handlingsförmåga

Postadress
Region Örebro län
Forskning och utbildning
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Södra Grev Rosengatan 27, Örebro
Tel: 019-602 10 00

Utredningen betonar att såväl statens som lärosätets olika roller och perspektiv måste vara en utgångspunkt i den föreslagna dialogbaserade styrmodellen.

Region Örebro län vill betona utifrån det regionala utvecklingsansvaret och såsom ansvarig för universitetssjukvården, att arenor för att säkerställa det regionala perspektivet både till ansvarigt departement och till lärosätet måste vara ett centralt underlag i den dialogbaserade styrningsmodellen mellan departement och lärosäte.

Sambandet mellan undervisning och forskning

Utredningen understryker och vill förstärka kopplingen i högskolelagen mellan undervisning och forskning och undervisningens meritvärde.

Region Örebro län instämmer i detta synsätt och vill också understryka vikten av att såväl inom legitimationsgrundande akademiska utbildningar (inom hälso- och sjukvård, tandvård, socialt arbete och skola) som inom forsknings- och utvecklingsinriktad näringslivsverksamhet finns attraktiva tjänstestrukturer inom högskoleväsendet för att säkra och utveckla denna samverkan. De tjänstekonstruktioner som finns såsom förenade anställningar inom hälso- och sjukvården eller så kallade samverkanslektorat mot näringslivet måste alltså också ges en tyngd i ett meriteringssammanhang i jämförelse med uttalat forskningsinriktade tjänster.

Utbildning

Utredningen föreslår att ”utbildningsutbudet ska utformas med hänsyn till kunskapsutvecklingen och svara mot studenternas efterfrågan samt arbetslivets och samhällets behov”. Detta föreslås gällande alla tre utbildningsnivåer, grundläggande, avancerad och forskarutbildning. Vidare föreslår utredningen att ”lärosätenas ansvar för det livslånga lärandet i form av yrkesverksammas fortbildning och vidareutbildning explicit slås fast i högskolelagen”.

Region Örebro län bejakar på övergripande nivå detta synsätt, det regionala utvecklingsansvaret som åvilar regioner måste således ha tydliga ingångar till den styrning som dels sker mellan departement och lärosäte, dels ha tydliga ingångar i lärosätenas löpande verksamhetsplanering, det är viktigt att planering av utbildning sker i den regionala kontexten. Demografin liksom matchningsproblematiken bör analyseras och belysas ytterligare utifrån de regionala förutsättningarna.

Utredningen förslår en långsiktigare styrmodell än via dagens årliga regleringsbrev, dels genom att den redan etablerade 4-åriga forskningspropositionen utvecklas till en proposition avseende högre utbildning och forskning, dels att detta avspeglas i 4-åriga uppdrag till lärosätena. Utredningen lyfter här särskilt behovet av ”fyrfåriga utbildningsuppdrag som består i mål för antalet helårsstudenter på totalnivå samt mål för antal examina för utbildningar mot legitimationsyrken inom skola och hälso- och sjukvård”. Vidare diskuteras behovet av att möjliggöra samverkan med lärosäten för att säkra lärarkompetens inom nischområden och möjligheten av gemensamma examenstillstånd.

Region Örebro län välkomnar att utredningen särskilt lyfter fram behovet av en långsiktig planering för legitimationsgrundande utbildningar samt att samverkan mellan lärosäten särskilt bör stimuleras och möjliggöras för att säkra samverkan inom sådana uppdrag. Såsom utredningen lyfter kort är här en samverkan med till exempel sjukvården central, dels för att analysera framtida behov i en ständigt utvecklande verksamhet, dels för att säkerställa möjligheterna till en optimal samverkan avseende verksamhetsintegrerad utbildning (VFU/VIL). Styrningen över andra bristområden utöver utbildningsutbudet i hälso- och sjukvårdens respektive skolans område borde kunna belysas i denna utredning. De kompetensplattformar som idag är etablerade bör också beaktas som samverkansform. Region Örebro län bejakar också de synpunkter som utredningen för fram om att en breddad rekrytering till studier på alla tre utbildningsnivåerna inom högskolan är en förutsättning för att säkra samhällets kompetensförsörjningsbehov. Huruvida utredningens förslag om att ge UKÄ uppdrag att vara den myndighet som ansvarar för underlaget till sådana propositioner är lämpligt kräver sannolikt en fördjupad analys då UKÄ idag är en centraliserad myndighet och inte är en regional aktör. Det viktiga i detta sammanhang är att hela den bredd och komplexa bilden av högskolornas uppdrag belyses, här finns möjliga arenor för regionernas deltagande via till exempel nationella styrgruppen för ALF avseende klinisk forskning och de nationella samverkansgrupperingar som diskuteras inom ramen för regeringsuppdraget ”Framtidens vårdkompetens”.

Utredningen föreslår också att högskolornas uppdrag för det livslånga lärandet och vidare utbildning ska tydliggöras i högskolelagen. Vidare diskuteras behovet och möjligheterna av att via uppdragsutbildningar säkra en vidareutbildning. *Region Örebro län ställer sig positivt till att tydliggöra högskolornas roll och ansvar i att säkerställa ett utbildningsutbud inom högskoleverksamheterna som säkrar kompetens- och vidareutbildningsbehov. Vi ser det som naturligt att sådan planering av utbildningsutbud sker i nära samverkan med regioner och kommuner särskilt vad avser legitimationsgrundande yrken. Vad avser sådan akademisk utbildning för kompetens- och vidareutbildningsbehov bör detta till stora delar kunna erbjudas inom ramen för ordinarie verksamheter vid lärosäten snarare än att en stor verksamhet ska utvecklas på basis av uppdragsutbildningar finansierade av kommuner och regioner.*

Forskning och innovation

Utredningen diskuterar fördelningen mellan direkta anslag till lärosätena och statliga externa medel, huvudsakligen via forskningsråden, såsom finansiering av forskning. Utredningen konkluderar att ”nuvarande höga andel av externa medel har en rad negativa konsekvenser” respektive ”andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor i landet inom den närmaste åttaårsperioden”.

Region Örebro län delar detta synsätt och förordar liksom utredningen att en successiv förändring mot mer direkta anslag sker. Region Örebro län bejakar också behovet att samordning mellan de statliga forskningsfinansiärerna, en fråga som även har lyfts vid diskussioner på tjänstemannanivå mellan Region Örebro län och regeringskansliets Life Science kontor.

Utredningen föreslår en särskild utredning för högskolans roll i det nationella innovationssystemet.

Region Örebro län ser positivt på en sådan utredning där då samverkan med det regionala innovationssystemet särskilt bör beaktas i utredningsdirektiven.

Utredningen redovisar som utgångspunkt för resursfördelning att tydliga drivkrafter för hög kvalitet måste vara en självklar del av lärosätens arbete. De modeller som hitintills använts för omfördelning av forskningsanslag anses inte alltid gagnat en övergripande kvalitetskultur utan styrt mot vissa indikatorer.

Region Örebro län instämmer i detta synsätt och vill såsom utredningen redovisar i det fördjupade underlaget (sidan 274), understryka denna problematik.

Omfördelningsmodellernas möjlighet att identifiera kvalitet som en av övergripande resurstillgång oberoende faktor måste starkt ifrågasättas, vilket utredningen redovisar ett flertal internationella rapporter som problematiserar detta.

Region Örebro län har i både dess roll som regionalt utvecklingsansvarig och rollen som universitetssjukvårdshuvudman ett nära samarbete med Örebro universitet. Att hitta kvalitetsbaserade modeller för utvärdering av forskning och framtida utveckling av forskningsfinansiering som inte per se gynnar redan resursstarka aktörer är av central betydelse för både lärosätets och regionens utveckling.

Region Örebro län vill då också i detta sammanhang starkt kritisera utredningens förslag att den överföring av forskningsresurser som föreslås ske från forskningsråd till fasta anslag till lärosäten ska ske via historiska tilldelningsnivåer. Detta förslag skulle då ytterligare för framtiden institutionalisera de stora skillnader i statlig forskningsfinansiering som finns mellan de så kallade etablerade bredduniversiteten och de så kallade nya universiteten. Detta trots en vad gäller Örebro universitet under det senaste decenniet mycket framgångsrik utveckling av forskning och utbildning till ett brett och väl etablerat lärosäte med god internationell ranking.

För Region Örebro län

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör